

MINISTERUL JUSTIȚIEI AL REPUBLICII MOLDOVA
AGENT GUVERNAMENTAL

*Text tradus și redactat de Direcția Generală Agent Guvernamental.
Poate fi supus revizuirii redacționale.*

SECȚIUNEA A DOUA

DECIZIE

Cererea nr. [44787/05](#)

Petro-M SRL și Rinax-TVR SRL
contra Republicii Moldova

Curtea Europeană a Drepturilor Omului (secțiunea a doua), statuînd la 28 februarie 2017 într-o Cameră compusă din:

Işıl Karakaş, *preşedinte*,

Nebojša Vučinić,

Paul Lemmens,

Valeriu Griţco,

Ksenija Turković,

Stéphanie Mourou-Vikström,

Georges Ravarani, *judecători*,

și Hasan Bakirci, *greşierul adjunct al secţiunii*,

Examinând cererea depusă la 25 noiembrie 2005,

Examinând observațiile prezentate de Guvernul pirat și cele prezentate ca răspuns de către companiile reclamante,

Deliberând, decide următoarele :

ÎN FAPT

1. Companiile reclamante, Petro-M SRL și Rinax-TVR SRL, sunt persoane juridice moldovenești, cu sediile în Chişinău. În fața Curții ele au fost reprezentate de dl F. Nagacevschi, avocat care practică în Chişinău.

2. Guvernul Republicii Moldova (Guvernul) a fost reprezentat de către agentul său, domnul V. Grosu.

A. Circumstanțele cauzei

3. Faptele cauzei, așa cum au fost expuse de către părți, pot fi rezumate după cum urmează.

4. La 27 februarie, 25 aprilie și 1 iulie 2002, societățile reclamante au importat pe teritoriul Republicii Moldova combustibil pentru cuptoare (vrac). În declarațiile vamale, ele au indicat că marfa se raportează la poziția tarifară nr. 271000740 (păcură), care nu se supunea accizelor conform normelor fiscale în vigoare la acea dată.

5. La 5 iulie 2002, a intrat în vigoare legea nr. 1184-XV din 28 iunie 2002 cu privire la modificarea Codului fiscal. Aceasta a modificat în special pozițiile tarifare nr. 271000610-271000680, substituind cuvântul „motorină” cu sintagma „motorină, inclusiv carburantul dizel și combustibilul pentru cuptoare”. Pozițiile tarifare respective erau supuse accizelor.

6. La 3 februarie 2003, Biroul vamal Chișinău a intentat o acțiune în judecată, cerând recuperarea accizelor și a TVA-ului de care, în opinia sa, erau datoare companiile reclamante.

7. În judecată, companiile reclamante au invocat în apărarea lor, printre altele, ne-retroactivitatea legii nr. 1184-XV.

8. Printr-o hotărâre din 21 martie 2005, Curtea de Apel Economică a dat câștig de cauză Biroului vamal. Ea a notat că legea susmenționată nu a adus nici un amendament nou în Codul fiscal ci doar a clarificat anumite poziții tarifare. Astfel, aceste dispoziții legale erau aplicabile mărfurilor importate înainte de intrarea legii în vigoare. În acest context, ea a subliniat că aceeași abordare a fost adoptată de către Curtea Supremă de Justiție într-o decizie din 9 septembrie 2004 (paragraful 13 de mai jos). Curtea de apel a obligat prima companie reclamantă să achite în folosul statului 211 534,40 lei moldovenești (MDL) (12 609 euro (EUR) conform ratei de schimb la acea dată) pentru accizele și TVA-ul neplătit și 6 346 MDL (378 EUR) pentru taxa de stat. A doua companie reclamantă a fost supusă la plata sumelor de 96 499,20 MDL (5 752 EUR) pentru accizele și TVA-ul neachitat, plus 2 885 MDL (172 EUR) pentru taxa de stat.

9. Companiile reclamante au depus recurs.

10. La 26 mai 2005, Curtea Supremă de Justiție a menținut hotărârea Curții de Apel. La argumentarea formulată de către aceasta ea a adăugat, printre altele, că modificările aduse de legea nr. 1184-XV aveau un caracter explicativ și urmau a fi aplicate situațiilor anterioare intrării sale în vigoare.

B. Dreptul și jurisprudența internă pertinentă

11. Legea nr. 1184-XV din 28 iunie 2002, în pasajele sale pertinente în speță, se citește astfel :

„**Articol unic.** Codul fiscal (...) se modifică și se completează după cum urmează :

(...)

În ceea ce privește pozițiile tarifare 271000610-271000680, cuvântul „motorină” este înlocuit cu sintagma „motorină, inclusiv carburantul dizel și combustibilul pentru cuptoare”.

12. În 2 decizii din 10 iulie 2003 și 25 februarie 2004, Curtea Supremă de Justiție a precizat că din textul și sensul legii nr. 1184-XV reieșea că legislatorul a dorit să

modifice Codul fiscal și să introducă noi accize aplicate la importul combustibilului pentru cuptoare. Ea a constatat că această lege nu avea efect retroactiv (*Biroul vamal Ocnîța c. companiei T.*, 10 iulie 2003 și *Biroul vamal Chișinău c. companiei P.*, 25 februarie 2004).

13. Într-o decizie din 9 septembrie 2004, Curtea Supremă de Justiție a considerat că legea nr. 1184-XV nu a făcut decât să clarifice noțiunea de „motorină” și că ea nu a instituit o nouă clasificare tarifară pentru combustibilul pentru cuptoare. Prin urmare, a decis să aplice dispozițiile acestei legi faptelor ce au avut loc anterior intrării ei în vigoare (*Biroul vamal Soroca și Chișinău c. companiei I.*, 9 septembrie 2004).

CAPETE DE CERERE

14. Invocând articolele 6 § 1 și 14 din Convenție și articolul 1 al Protocolului 1 al Convenției, companiile reclamante s-au plâns de aplicarea retroactivă, în privința lor, a legii nr. 1184-XV din 28 iunie 2002 și de practica neuniformă, a instanțelor judecătorești naționale în ceea ce privește efectele în timp ale acestei legi.

ÎN DREPT

A. Cu privire la pretinsa violare a articolului 1 din Protocolul nr. 1 al Convenției

15. Companiile reclamante pretind că impozitarea la care au fost supuse în baza legii nr. 1184-XV le-a prejudiciat dreptul lor la respectarea bunurilor. Ele susțin că interpretarea legii în cauză, așa cum a fost aplicată de instanțele naționale în speță, era contrară dreptului intern. Ele afirmă, de asemenea, că jurisprudența Curții Supreme de Justiție privind domeniul de aplicare al acestei legi, era contradictorie.

16. În replică, Guvernul spune că prin decizia din 9 septembrie 2004 (paragraful 13 de mai sus), Curtea Supremă de Justiție a efectuat o schimbare de jurisprudență. El indică, în continuare, că acest precedent a fost aplicat în cazul companiilor reclamante. El susține de asemenea că companiile interesate nu au fost supuse vreunei sarcini excesivă în această speță.

17. Curtea reamintește că impozitarea fiscală constituie, în principiu, o ingerință în dreptul garantat de alineatul întâi al articolului 1 al Protocolului nr. 1 a Convenției și că această ingerință se justifică în conformitate cu alineatul doi al acestui articol, care prevede expres o excepție în ceea ce privește plata impozitelor sau a altor contribuții. Domeniul fiscal poate fi, totuși, supus unui control din partea Curții deoarece ea verifică dacă articolul 1 din Protocolul nr. 1 al Convenției a fost aplicat corect. Pentru aceasta ea reamintește că al doilea alineat al acestei dispoziții trebuie să fie analizat reieșind din principiul consacrat de prima frază a articolului. Prin urmare, ingerința trebuie să asigure un „echilibru just” între exigențele interesului general al comunității și imperativele de apărare a drepturilor fundamentale ale persoanei. În consecință, obligația financiară izvorâtă din colectarea impozitelor sau contribuțiilor poate să afecteze garanția consacrată de această dispoziție, dacă ea

impune persoanei sau entității în cauză o sarcină excesivă sau atentează esențial la situația financiară a acesteia (*Di Belmonte c. Italiei*, nr. 72638/01, §§ 38-40, 16 martie 2010, și *Arnaud și alții c. Franței*, nr. 36918/11, 36963/11, 36967/11, 36969/11, 36970/11 et 36971/11, §§ 23-24, 15 ianuarie 2015).

18. Curtea reamintește, de asemenea, că articolul 1 din Protocolul nr. 1 al Convenției cere, în primul rând, ca ingerința unei autorități publice în exercitarea dreptului de proprietate să fie legală. În particular, principiul legalității presupune existența unor norme de drept intern accesibile, precise și previzibile în aplicarea lor (*Hutten-Czapska c. Polonia* [MC], nr. 35014/97, § 163, CEDH 2006-VIII).

19. Curtea mai menționează, printre altele, că eventualitatea unor divergențe de jurisprudență este inerentă oricărui sistem judiciar care se bazează pe un ansamblu de instanțe de fond dotate cu competență teritorială. Un așa gen de divergențe pot, de asemenea, să apară în interiorul unei singure instanțe. Acest fapt nu va fi considerat neapărat contrar Convenției. Exigențele securității juridice și a protecției încrederii legitime a justițiabililor nu consacră un drept necondiționat la o jurisprudență constantă. Evoluția jurisprudenței nu este în sine contrară unei bune administrări a justiției, deoarece absența unei abordări dinamice și evolutive ar risca să împiedice orice reformă sau ameliorare (*Parohia Greco-Catolică Lupeni și alții c. României* [MC], nr. 76943/11, § 116, 29 noiembrie 2016).

20. În speță, Curtea observă că Curtea Supremă de Justiție n-a generat o incertitudine în jurisprudența sa, care ar fi privat companiile reclamante de beneficiul drepturilor prevăzute de lege. Este adevărat că, înainte de 9 septembrie 2004 exista o jurisprudență bine stabilită a instanțelor naționale conform căreia legea nr. 1184-XV nu avea efect retroactiv. Dar, Curtea observă că prin decizia susmenționată din 9 septembrie 2004, Curtea Supremă de Justiție s-a îndepărtat de această practică. Nimic din dosar nu indică că ulterior Curtea Supremă ar fi revenit la jurisprudența sa anterioară. Curtea constată deci, că a avut loc o modificare a jurisprudenței și ea notează că noua abordare a Curții Supreme de Justiție a fost aplicată în cazul companiilor reclamante. Ea reamintește că modificarea jurisprudenței relevă de puterea discreționară de orice instanță judiciară atât la nivel național cât și internațional, jurisprudența nefiind imuabilă, în special în țările de drept scris (și din care Republica Moldova face parte) (*Borg c. Maltei*, nr. 37537/13, § 111, 12 ianuarie 2016).

21. În ceea ce privește argumentul companiilor reclamante privind ilegalitatea unei noi interpretări a legii nr. 1184-XV, Curtea consideră util de a reaminti că ea are o competență limitată pentru a verifica respectarea dreptului intern (a se vedea, pentru un exemplu recent, *Kanaginis c. Grècei*, nr. 27662/09, § 43, 27 octombrie 2016). Cum a menționat în jurisprudența sa în repetate rânduri, Curtea nu are misiunea de a substitui instanțele interne și este în primul rând de competența autorităților naționale, în special a instanțelor de judecată, să interpreteze și să aplice legislația națională (a se vedea, printre multe altele, *Magyar Helsinki Bizottság c. Ungariei* [MC], nr. 18030/11, § 184, 8 noiembrie 2016). În prezenta cauză, Curtea nu poate să concluzioneze că Curtea Supremă de Justiție ar fi aplicat de o manieră vădit eronată a dispozițiilor legale în cauză, sau a ajuns la concluzii arbitrare. Ea observă că legea nr. 1184-XV nu conținea nicio dispoziție referitoare la aplicarea sa în timp, deci acest

aspect era susceptibil de interpretări diferite și instanțele naționale și-au asumat sarcina de a defini domeniul de aplicare a actului legislativ litigios. În această privință, Curtea reamintește că simplul fapt că o lege putea fi interpretată în mod diferit nu putea să conducă, în absența altor factori, la concluzia potrivit căreia ingerința în cauză era imprevizibilă sau arbitrară și, în consecință, incompatibilă cu principiul legalității (3A.CZ s.r.o. c. Republicii Cehe, nr. 21835/06, § 61, 10 februarie 2011).

22. Cât privește finalitatea ingerinței, Curtea acceptă că scopul acestei măsuri era să garanteze interesele financiare ale statului și să asigure politica bugetară a țării.

23. Ei îi rămâne să examineze dacă în circumstanțele concrete ale cauzei, aplicarea legii litigioase a impus o sarcină excesivă companiilor reclamante.

24. Curtea notează că aplicarea retroactivă a legii nr. 1184-XV în cazul companiilor reclamante nu constituie, *per se*, o violare a articolului 1 din Protocolul nr. 1 a Convenției, această dispoziție neinterzicând în sine aplicarea retroactivă a unei legi fiscale (*Di Belmonte*, precitat, § 42, și *Arnaud și alții*, precitat, § 24).

25. Ce ține de suma taxelor pe care companiile reclamante au fost impuse să o achite (paragraful 8 de mai sus), Curtea observă că persoanele interesate n-au pretind că sarcina impusă ar fi fost excesivă. Ea notează de altfel că, pe de o parte, din elementele de care ea dispune, nu ar reieși că măsura litigioasă ar fi influențat în mod esențial situația financiară a companiilor reclamante și, pe de altă parte, totul pare să demonstreze că acestea au fost apte să își continue activitatea (a se vedea, *mutatis mutandis*, *O.B. Heller, a.s. și Československá obchodní banka c. Republicii Cehe* (déc.), nr. 55631/00 et 55728/00, 9 noiembrie 2004).

26. Luând în cont aceste elemente, încât și de marja de apreciere a statelor în domeniu, Curtea estimează că impozitarea la care au fost supuse companiile reclamante în baza legii nr. 1184-XV nu a prejudiciat „echilibrul just” care trebuie să existe între exigențele interesului general al comunității și imperativele de apărare a drepturilor fundamentale ale persoanei.

27. Prin urmare, acest capăt de cerere este respins ca vădit nefondat, în baza articolului 35 §§ 3 a) și 4 a Convenției.

B. Cu privire la pretinsa violare a articolului 14 al Convenției coroborat cu articolul 1 din Protocolul nr. 1 a Convenției

28. Companiile reclamante susțin că ele au suferit o discriminare în exercitarea drepturilor lor la protecția proprietății, garantate de articolul 1 din Protocolul nr. 1 al Convenției, în raport cu justițiabilii care se aflau într-o situație similară și în privința cărora legea nr. 1184-XV nu a fost aplicată.

29. Curtea reamintește că articolul 14 din Convenție completează alte clauze normative ale Convenției și a Protoalelor sale. El nu are o existență independentă, domeniul său de aplicare fiind limitat doar la drepturile și libertățile garantate de aceste clauze. Este necesar, dar suficient ca faptele cauzei să fie înglobate în domeniul de aplicare a cel puțin unui articol al Convenției. O diferență e discriminatorie dacă nu beneficiază de o justificare obiectivă și rezonabilă, adică dacă nu urmărește un scop legitim sau în cazul în care nu există un raport rezonabil de

proporționalitate între mijloacele utilizate și scopul vizat (pentru o reiterare a principiilor pertinente, a se vedea, de exemplu, *Parohia Greco-Catolică Lupeni și alții c. României*, precitată, §§ 162-164).

30. În speță, Curtea relevă că faptele denunțate de către companiile reclamante sunt de domeniul articolului 1 din Protocolul nr. 1 (paragraful 17 de mai sus) și, că prin urmare, articolul 14 al Convenției este aplicabil.

31. Ea notează că, în mod cert, a existat o diferență de tratament între companiile reclamante și companiile a căror cauze au constituit obiectul unei hotărâri definitive înainte de a fi modificată jurisprudența. Totuși, Curtea reamintește că ea a decis deja că modificarea jurisprudenței în cauză a fost legitimă (paragrafele 20 și 21 de mai sus). În aceste condiții, ea consideră că diferența de tratament subsecventă schimbării jurisprudenței Curții Supreme de Justiție poate avea o justificare obiectivă și rezonabilă (*Torri și alții c. Italiei* (dec.), nr. 11838/07 și 12302/07, § 53, 24 ianuarie 2012, a compara cu *Beian c. României* (nr. 1), nr. 30658/05, § 63, CEDO 2007-V (extrase)).

32. Prin urmare, acest capăt de cerere necesită să fie respins ca vădit nefondat, în baza articolului 35 §§ 3 a) și 4 a Convenției.

C. Cu privire la pretinsa violare a articolului 6 a Convenției

33. Companiile reclamante estimează că aplicarea retroactivă a legii nr. 1184-XV le-a încălcat drepturile garantate de articolul 6 a Convenției.

34. Curtea reamintește jurisprudența sa constantă, conform căreia procedurile ce țin de contenciosul fiscal nu se referă la drepturi și obligațiuni cu caracter civil (*Ferrazzini c. Italiei* [MC], nr. 44759/98, § 29, CEDO 2001-VII).

35. Ea constată printre altele că, în speță, în rezultatul procedurilor la nivel național desfășurate împotriva companiilor reclamante, nicio sancțiune financiară cu finalitate preventivă sau represivă nu le-a fost aplicată. În aceste condiții, ea consideră că partea penală a articolului 6 al Convenției nu poate fi aplicată în prezenta cauză (a se compara cu *Jussila c. Finlandei* [MC], nr. 73053/01, § 39, CEDO 2006-XIV).

36. Prin urmare, acest capăt de cerere este incompatibil *ratione materiae* cu dispozițiile Convenției și urmează să fie respins, în baza articolului 35 §§ 3 a) și 4 a Convenției.

Din aceste considerente, Curtea, cu majoritatea voturilor,

Declară cererea inadmisibilă.

Întocmit în franceză și comunicat în scris pe 23 martie 2017.

Hasan Bakırcı
Grefier adjunct

Işıl Karakaş
Președintă